

Innováció

A TERMELÉKENYSÉG NÖVELÉSE AZ INNOVÁCIÓ ELŐMOZDÍTÁSÁVAL

- ▶ A magyarországi munka-termelékenység növelhető az innováció előmozdításával, valamint a hazai cégek, a közfinanszírozású kutatóhelyek és a globális innovációs hálózatok és értékláncok közti kapcsolatok további erősítésével, ahogyan ez már néhány szektorban elindult.
- ▶ Az üzleti K+F kapacitások nem elégségesek, és legnagyobbbrészt a külföldi tulajdonú vállalatoknál, illetve néhány hazai tulajdonú nagyvállalatnál koncentrálnak.
- ▶ A KKV-k különösen sokat profitálhatnak az innovációból, a termelékenységük növekedése és a globális értékláncokba való bekapcsolódásuk révén.
- ▶ A közfinanszírozású kutatás támogatása visszaesett a válság elején, és azóta sem tért vissza arra a szintre, amire a minőség javításához és a kutatási eredmények piacosításához szükség lenne. A közfinanszírozású kutatóbázis gyengesége gátja a termelékenység növeléséhez szükséges tudás-tovagyűrűzés kialakulásának.

Mi a probléma?

Magyarországon a K+F-re fordított bruttó összkidadás, 2015-ben a GDP 1,38%-a, jelentősen elmarad az OECD-átlagtól. A vállalkozások K+F-kidásainak szerkezeti elemzése azt mutatja, hogy a 2007-es állapothoz képest a high-tech ipari nagyvállalatok részesedése a K+F-kidásokról csökkent, míg a kisvállalkozások és a hazai cégek részesedése nőtt, elsősorban a szolgáltatási szektorban, azonban a hazai vállalatok részesedése továbbra sem éri el az OECD-átlagot (lásd az ábrát).

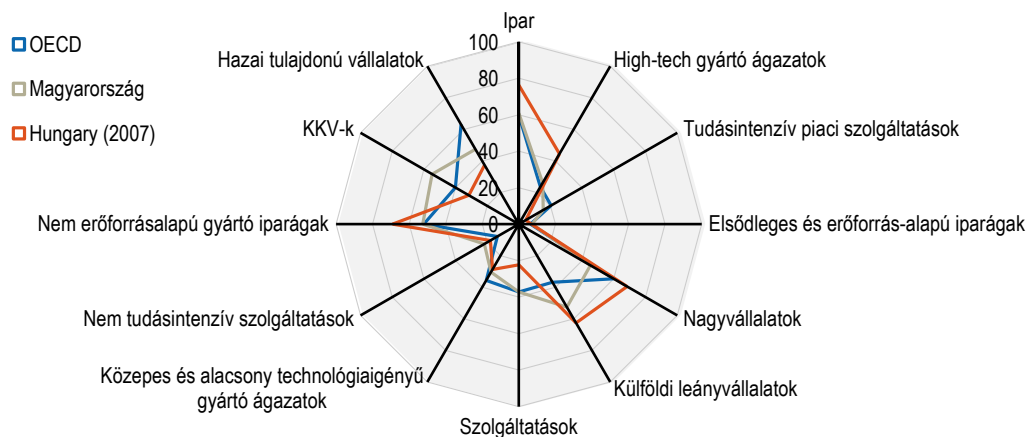
A 2000-es évek végi pénzügyi és gazdasági válsága után, szemben a például Németországban vagy Svédországban alkalmazott anticiklikus K+F-támogatással, Magyarországon a K+F kormányzati finanszírozása 2014-ig csak a 2005-ös szintre nőtt vissza. A felsőoktatási szektorban a GDP-hez viszonyított K+F-ráfordítás a 2005-ös 0,23%-ról 2015-re 0,17%-ra csökkent.

Ezen beruházások alacsony szintje miatt Magyarország közfinanszírozású kutatási infrastruktúrája jelentős mértékben elavult, elmarad az európai minőségi követelményektől, különösen a felszereléseket, gépeket és eszközöket tekintve.

Az utóbbi néhány évben nagyobb hangsúlyt kapott a kutatási kiválóság fejlesztése és a kutatási tevékenység közvetlen hozzájárulása az innovációhoz és a gazdasági fejlődéshez. A 2014 és 2020 közötti időszakban a K+F-re és innovációra fordított hazai és EU strukturális alapokból származó források tükrözik az alábbi prioritásokat: kutatási infrastruktúra, a hazai és nemzetközi együttműködés, vállalati innováció, startup ökoszisztéma és a kutatási kapacitások kiépítése. A magyar felsőoktatási stratégia a felsőoktatási intézmények új, teljesítményalapú finanszírozási rendszerének bevezetését

A hazai cégek nagyobb mértékben is hozzájárulhatnak az innovációhoz

A vállalkozások K+F-kidásai szerkezeti bontásban, az üzleti szféra teljes K+F-kidásának (BERD) százalékában, vagy a BERD vonatkozó összetevőinek százalékában, 2013, vagy a legkésőbbi év, amiről van rendelkezésre álló adat

Forrás: OECD 2016.

irányozza elő, amelynek része egy kiválósági minősítési rendszer kialakítása. A felsőoktatási stratégia a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti kutatási, fejlesztési és innovációs együttműködések előmozdítását szolgáló intézkedéseket is tartalmaz, a tanterveknek a vállalkozási szféra igényeihez történő alakítása mellett. Ezek pozitív fejlemények, de szükség van az ilyen irányú erőfeszítések további megerősítésére, és a szakpolitikai intézkedések hatásának rendszeres értékelésére.

A készségek fejlesztése szintén kulcsfontosságú. Magyarországon a 25-64 éves népességnek kevesebb mint egynegyede rendelkezik felsőfokú végzettséggel, a fiatalok pedig az átlag alatt teljesítenek az OECD nemzetközi tanulói teljesítménymérő programja (PISA) keretében végzett méréseken, a természettudományos, a matematikai és az olvasási készségek területén is. 2014-ben Magyarország elmaradt az OECD-átlagtól a természettudományi alap- vagy mesterképzésben diplomát szerző hallgatók, és a mérnöki doktori programokban fokozatot szerzők részarányát tekintve is (11%, szemben a 17%-os átlaggal) (OECD 2016). Emellett különösen nagy a "STEM" (természettudományos, műszaki-mérnöki és matematikai) programokról lemorzsolódók aránya is (EB 2016).

Miért fontos ez Magyarország számára?

Az innováció a hosszútávú termelékenység-növelés kulcsa. A globális pénzügyi válságot követően, más OECD-országokhoz hasonlóan, Magyarországon lelassult a termelékenység-növekedés üteme. A gazdasági növekedés közelmúltbeli gyorsulása ellenére a munka-termelékenység továbbra is alacsonyabb mint más OECD országokban. A kis- és középvállalkozások munka-termelékenysége (a foglalkoztatottak számához viszonyított hozzáadott értékben mérve) például csupán harmada volt az EU-átlagnak 2015-ben. A munkaerőpiac alacsony dinamikája mellett, ami nehezíti a munkaerő áramlását a termelékenyebb tevékenységek felé, a vállalkozások szerény innovációs aktivitása, valamint a technológia-terjedésre és a dolgozók készségeinek fejlesztésére fordított elégtelen figyelem magyarázza a gyenge termelékenységet.

A K+F-be történő beruházások – amelyek még mindig viszonylag alacsonyak Magyarországon – és más tudásalapú erőforrások, például a szoftverek, szellemi tulajdonjogok és szervezeti tőke, kulcsfontosságúak ahhoz, hogy egyes vállalatok és országok javítsák nemzetközi versenyképességüket, feljebb tudjanak kerülni az értékláncban, és a hazai hozzáadott érték növelése révén nagyobb értéket tudjanak maguknál tartani az exportból. Az OECD adatai továbbá azt is megerősítik, hogy az utóbbi 15 év során azok az OECD-országok, amelyek a legnagyobb mértékben tudták növelni a globális értékláncokból való részesedésüket, átlagos vagy átlag feletti termelékenység-növekedést értek el.

Milyen szakpolitikai lépésekre van szükség?

- ▶ Piacbarát szabályozási és versenypolitikával javítani kell az innováció keretfeltételeit.
- ▶ Növelni kell a közfinanszírozású kutatás támogatását és javítani kell a minőségét, többek között a nemzetköziesedés előmozdításával.
- ▶ Meg kell erősíteni a tudomány és az ipar közti együttműködést az egyetemek, valamint a kkv-k és a multinacionális vállalatok közti kapcsolatok támogatásával, például a köz- és magánszféra közötti együttműködések (PPP-k) révén.
- ▶ Meg kell erősíteni a fiatalok STEM (természettudományos, műszaki-mérnöki, matematikai) képzését, és fejleszteni kell a munkavállalók készségeit, elsősorban a kkv-knál.
- ▶ Javítani kell a startupok és a kkv-k vállalkozói ökoszisztémáját az üzleti inkubátorok, akcelerátorok és technológia-transzferek támogatására szolgáló állami programok és kezdeményezések rendszerének értékelésével, és a startupok támogatásával.

További irodalom

OECD (2017), *Global Productivity Forum: Country Profiles, Hungary*. <http://www.oecd.org/global-forum-productivity/country-profiles/hungary.htm>

OECD (2017), *Small, Medium, Strong. Trends in SME Performance and Business Conditions*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264275683-en>

OECD (2017), *Main Science and Technology Indicators, Volume 2016 Issue 2*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/msti-v2016-2-en>

OECD (2016), *OECD Economic Surveys: Hungary 2016*, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-hun-2016-en

OECD (2016), "Hungary", in *OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2016*, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/sti_in_outlook-2016-63-en